

Lívligur politiskur kjakfundur í Klaksvík

Norðoya Sambandsfelag skipaði fyri. Atli Dam og Pauli Ellefsen innbodnir

Hvør hevur skyldina av uttanlandsskuldini og hvat hendi imillum 1980 og 1989? Hetta var tann veruligi spurningurin á politiska kjakfundinum í Klaksvík mánakvöldið, ið Norðoya Sambandsfelag skipaði fyri. Atli Dam og Pauli Ellefsen vórðu bodnir til fundin. Umleið 200 fólk mottu upp og fundurin var sum heild livligur og eydnaðist væl. Meiningin var at viðgera, um verandi politikkur er eitt nýtiligt alternativ til tann politikk, ríkin varð tá ið Javnaðarflokkurin leiddi samgonguna 1984-88. Meiningin var eisini at viðgera strukturbroytingarnar í fiskivinnuni, men hóast fiskivinnupakkinn varð nevndur, fór tað mesta av tíðini til kjak um fortíðina, minni varð tósað um nútíðina og næstan einki nevnt um framtíðina.

Óneyðuga stórar byrðar

Atli Dam segði, at politikkurin, nú verður ríkin, aleggur óneyðuga stórar byrðar. »Samanumtikið kann man siga um fyrrv. landsstýrið, at tað var í so nógv lagt fyri, í so nógv framt av iløgum, við at menn, ið høvdu góð hugskot, sluppu at royna seg. Rættiliga nógv varð tåttáð í 1988, men frá hesum

og at høgga bremsurnar í soleiðis sum hendan samgongan gjørdi frá sumrinum 1989 er eftir minum tykki skeiðt og orsøkin til at stóðan er versnað so ómetaliga nógv í samfelagnum. Istaðin fyri at fáa nakrar 100 mill. meira í inntøku hevur landskassin havt nakrar hundrad mill. minni aftan á hesi tiltøkini og fólk hava kanska sitið eftir bara við einum fjórðingi ella fimtingi av tí, tey skuldu havt fingið útgoldið.»

Atli metti eisini, at tað er sera negativt istaðin fyri at lata fólk spara upp í felag yvir samhaldsfasta eftirlønargrunnin, verður hann útsettur. »Tað skuldi ikki undrað meg um hann varð útsettur, tí líkningarmyndugleikarnir undir verandi arbeiðsumstøðum ongar møguleikar hava til at arbeiða við nýggjum tingum.»

Skuldin veksur

Atli segði eisini, at líkvíðtethallið, sum landskassin er í nú, kemur at merkjast í ólukkumáta í komandi tíðum, soleiðis at landskassin aftur noyðist út at læna. »Min forsøgn hevur verið, at tað sum var skuld uppá uml. 200-300 mió., sum landskassin skyldaði uttanlands, kemur at vaksa til 3 mia. kr., tí nú verður tað landskassin,

sum kemur at læna, meðan teir privatú koma at læna minni. Soleiðis ber til at flyta ta skuldina, sum í løtuni ikki kemur landskassanum við, frá teimum privatú yvir í landskassan, ið hvussu so er fyri 3 mia. viðkomandi.»

Atli segði, at tiltøkini, landsstýrið roynir nú, hava verið roynd í 8-10 ár í Bretlandi uttan úrslit og 9 ár í Danmark, eisini uttan úrslit. »Danmark hevur onga nýttu fingið burtúr hákunjunkturinum, hini v-europeisku londini hava livað undir hesi árin, Bretland heldur ikki, tí teir hava ríkið hendan politikkin, sum ikki virkar.»

Peningatilgongdin 18 mia.

Pauli Ellefsen segði, at í seinasta valskeiði hevði tað føroyska samfelagið framleitt og útflutt fyri uml. 9 mia. Føroyingar fingi í hesum tíðarskeiði 3 mia. frá danska statinum. »Út frá forbrúkkssjónarmiði øktu vit uttanlandsskuldina við 6 mia. hesi 4 árin. Peningatilgongdin var ialt uppá 18 mia. og hvørt oyra bleiv brúkt. Tað visti seg at stóðan var nógv verri enn hvat Sambandsflokkurin hevði sagt. Útlendingar streymaðu inn til landið í gulltíð-

unum. Virkseimið og lánini góvu ein fantastiskan líkvíðitet. Í 1988 hildu útlendingir peningastovnar uppá at læna so nógv til Føroyar.»

»Vit hava ikki høgt bremsurnar í, segði Pauli Ellefsen. »Tað, sum hendi var ein heilt sjálvkravd avleiðing av, at vit ikki halda fram at læna sum undanfarna landsstýrie.»

»Útlendingar tóku lönina«

Pauli segði, at tað verður

hildið fram, at landsstýrið flytur eina skuld frá teimum privatú til landskassan, men at einki er flutt uttan tað, sum Atli Dam og aðrir hava skuldar bundið landskassan við. »Rentuspekulatióin byrjaði meðan Atli Dam sat sum lögmaður«, segði Pauli. »Hann lænti millardir frá útlendskum peningastovnum og bað útlendingar at koma heim og arbeiða. Útlendingarnir tóku lönina, guldu eitt sindur av skatti — minni enn vit onnur — og sendu

restina heim til hús. Eftir sita føroyingar við skuld. Nú eru vit uppá yvir 9 mia. í skuld, men nú vilja útlendsku peningastovnar ikki læna meir. Tað var ikki farna landsstýrið, sum tåttaði i, tað vóru útlendsku bankarnir, ið heilt einfalt noktaðu at læna meiri pening til Føroya.«
etj.-

Rentuspekulatióin kann steðgast:

— Avdrøg eru eisini uppsparing

Á fundinum í Klaksvík mánakvöldið hevði Atli Dam boð upp á hvussu

rentuspekulatióin kann steðgast. Hann visti á, at rentuspekulatióin er hend í

hesum samfelagnum fyri 2-3 mia. kr. viðkomandi. Ein stórur partur av utt-